

البيان

مؤسسة البيان للتواصل والتأصيل
Albayan Institute for Communication
and Authentication

موسوعة المعارف الشيعية

گفتنمان سیاسی

www.ketab.ir

احمد واعظی

مؤسسة البيان للتواصل والتأصيل

۱۴۰۰

- سرشناسه واعظی، احمد، ۱۳۴۱ -
 عنوان و نام پدیدآور گفتمان سیاسی - احمد واعظی؛ [برای] موسسه البیان
 للتواصل والتواصل. قم: نشر معارف اهل بیت الطاهرين عليهم السلام، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهري ۱۸۴ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س م.
 فروست نشر معارف اهل بیت عليهم السلام؛ ۴۸. موسوعه معارف
 شیعه؛ ۲۰.
 شابک ۹۷۸-۶۲۲-۵۶۶۳-۰۲-۲
 وضعیت فهرست نویسی فیبا
 یادداشت کتابنامه: ص. ۱۶۵ - ۱۸۴.
 موضوع شیعه و سیاست -- تاریخ
 موضوع Shi'ah and Politics -- History
 شناسه افزوده موسسه البیان للتواصل والتواصل
 رده بندی کنگره BP۲۳۹
 رده بندی دیویی ۲۹۷/۵۳
 شماره کتابشناسی ملی ۸۶۶۸۱۴۵
 وضعیت رکورد فیبا

گفتمان سیاسی

احمد واعظی

مؤسسة البيان للتواصل والتأصيل

ناشر: معارف اهل بیت الطاهرين عليهم السلام
چاپ: چاپخانه اشراق چاپ اول: ۱۴۰۰ ش
شمارگان: ۵۰۰ نسخه

تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش

قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف،
پلاک ۱۱، تلفن ۰۲۵-۳۷۸۴۲۴۴۳

لبنان، بیروت، جادة حافظ الأسد، قرب فانتزي
وورد، بنایه مامیا، الطابق الخامس
هاتف: ۰۰۹۶۱۱۸۲۰۳۷۸
فاکس: ۰۰۹۶۱۱۸۶۲۲۳۳

نشر معارف
اهل بیت
طاهرين

فهرست مطالب

سخن موسسه.....	۹
مقدمه.....	۱۳
پی‌نوشت.....	۱۷
فصل اول: تشیع و سیاست.....	۱۹
۱. میراث سیاسی محمد صلی الله علیه و آله	۱۹
۲. جایگاه سیاست در پیدایش شیعه.....	۲۷
۳. نقش منازعات سیاسی در شکل‌گیری فرقه‌های شیعه.....	۳۴
۴. مشی سیاسی امامان معصوم علیهم السلام	۳۶

۳۹.....	۴.۱. مشی سیاسی امام علی علیه السلام
۴۴.....	۴.۲. رفتار سیاسی امام حسن و امام حسین علیهما السلام
۴۹.....	۴.۳. رفتار سیاسی امامان شیعه علیهم السلام بعد از حادثه عاشورا
۵۴.....	۵. وضعیت جامعه شیعه در آغاز دوران غیبت
۶۲.....	۶. جمع‌بندی فصل اول
۶۵.....	پی‌نوشت

فصل دوم: تفکر سیاسی شیعه از عصر غیبت تا دوران جدید ۷۱

۷۴.....	۱. کلام سیاسی شیعه
۷۶.....	۱.۱. امامت، مسئله‌ای فقهی یا کلامی
۷۸.....	۱.۲. محتوای مباحث کلام سیاسی شیعه
۸۷.....	۲. فقه سیاسی شیعه
۹۲.....	۲.۱. ولایت عامه فقیه
۹۶.....	۲.۲. ولایت فقیه در امور شرعی
۱۰۰.....	۲.۳. تعامل با حکومت‌های جائر
۱۰۲.....	۲.۴. فقه‌های امامیه و نظام سیاسی مشروع در عصر غیبت
۱۰۵.....	۳. جمع‌بندی فصل دوم
۱۱۱.....	پی‌نوشت

فصل سوم: تفکر سیاسی معاصر شیعه ۱۱۷

۱۱۹.....	۱. مشروطیت و رهاوردهای فقهی آن
۱۲۲.....	۱.۱. تنزیه حکومت و نظام سیاسی مورد نظر اسلام از استبداد و خودکامگی
۱۲۲.....	۱.۲. اثبات ولایت عامه فقیه از طریق «حسبه»

۱۲۴	۱.۳. مشروعیت حکومت مشروطه به اذن فقیه عادل
۱۲۴	۱.۴. مشروعیت حاکمیت مردمی
۱۲۶	۱.۵. مشروعیت تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری نمایندگان منتخب
۱۲۷	۲. نگرش‌های نو در تفکر سیاسی معاصر شیعه
۱۲۸	۲.۱. وجوب ایجاد حکومت اسلامی
۱۳۰	۲.۲. مشروعیت تقنین عرفی
۱۳۳	۲.۳. ولایت انتخابی فقیه
۱۳۵	۲.۴. حاکمیت و ولایت امت
۱۴۱	۲.۵. توجه به احکام اجتماعی اسلام و فقه نظام‌های اجتماعی
۱۴۳	۲.۶. نظریه فقه حکومتی
۱۴۵	۳. نظریه مردم‌سالاری دینی و مؤلفه‌های آن
۱۴۸	۳.۱. مرجعیت دین در تنظیم مناسبات اجتماعی
۱۴۸	۳.۲. ولایت عامه فقیه
۱۴۹	۳.۳. پذیرش دموکراسی
۱۵۱	۳.۴. تقدّم حاکمیت الهی بر حاکمیت مردمی
۱۵۴	۳.۵. عدالت اجتماعی و آزادی‌های فردی
۱۵۷	جمع‌بندی فصل سوم
۱۶۱	پی‌نوشت
۱۶۵	کتاب‌نامه
۱۷۵	نمایه‌ها

سخن موسسه

آگاهی، یکی از نیازهای انسان در همهٔ صحنه‌ها و مراحل زندگی است. انتخاب‌ها و نیز کنش و واکنش‌های آدمی به شدت تحت تأثیر شناخت‌ها و بینش‌های اوست. از این‌رو، در عصر جدید که دانش و اطلاعات، بیشترین سهم را در شکل‌دهی به حیات فردی و اجتماعی برعهده دارد و انبوه داده‌ها، مخاطبان را زیر چتر و چنبرهٔ خویش گرفته است، دستیابی به آگاهی‌های صحیح و سنجه‌های دقیق برای تشخیص درست از نادرست، بسی ضروری است. سوگمندانه، باید گفت که رسانه‌های جدید - به رغم گسترش کمی و تنوع تکنولوژیک - هرگز نتوانسته‌اند به ژرفای اندیشه و پالودگی جریان اطلاعات کمک

کنند، بلکه گاه بر تیرگی‌ها و تاریکی‌های ذهن و ضمیر انسان افزوده‌اند. این نگرانی هنگامی عمیق‌تر می‌شود که دست قدرت‌های سیاسی و اقتصادی از آستین شبکه‌های اطلاعاتی برون آمده و دنیای داده‌ها را با روابط پیچیده‌ای از مناسبات غیر علمی پیوند زده است.

جهان امروز - بیش از گذشته - نیازمند معنویت و شناخت ارزش‌های اخلاقی است؛ بشر با قدرت دانش و تکنولوژی به تخریب جهان طبیعت پرداخته و هویت اصیل انسانی را دستخوش ویرانی ساخته است. بر این باوریم که آموزه‌های قرآن و مکتب اهل بیت علیهم‌السلام - در ابعاد اعتقادی، اخلاقی، حقوقی و اجتماعی - افق روشن‌فراروی فردای بشریت می‌گذارد و گزینه‌هایی کم‌نظیر و بلکه بی‌بدیل برای گذر از تنگناهای فکری و عملی پیش‌روی جامعهٔ معاصر می‌گشاید. اما آسیب‌های پیش‌گفته و به‌ویژه حضور کم‌رنگ شیعه‌شناسان آگاه و گاه میدان‌داری ناب‌خردان، کار را بر شناخت و شناسایی مکتب اهل بیت علیهم‌السلام سخت و دشوار ساخته و سخنان سُست و مطالب نابهنجار بسی بیش از اندیشه‌های ناب در باب تشیع در فضای عمومی انتشار می‌یابند. روشن است که بدخواهان و کینه‌ورزان نیز با پی‌ریزی و پراکندن شبهات، آب را آلوده و راه را بر شناخت حقایق ناهموار می‌سازند. از این‌رو، امروزه به اعتراف بسیاری از کارشناسان، شناسایی معارف شیعه - بدور از پیرایه‌ها و آرایه‌ها - کاری بایسته و شایسته است؛ این نیاز نه تنها نسبت به دیگران، بلکه در مورد شیعیان نیز راست می‌آید و در جوامع شیعی نیز کم نیستند کسانی که با درون‌مایه‌های مکتب اهل بیت علیهم‌السلام بیگانه‌اند.